

Sygn. akt I CSK 707/18

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa „O.” sp. z o.o. w W.

przeciwko P.R.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 12 lipca 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...].

z dnia 9 marca 2018 r., sygn. akt V ACa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę
5 400 (pięć tysięcy czterysta) zł, tytułem kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną pozwanego P.R. od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]. z dnia 9 marca 2018 r., sygn. akt V ACa [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt. 1 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały spełnione.

Według ugruntowanego orzecznictwa Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151, z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ., z dnia 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Istotnego zagadnienia prawnego pozwany upatruje w konieczności wyjaśnienia, czy art. 533 k.c. powinien być interpretowany na zasadach art. 134 ustawy - Prawo upadłościowe, tj. czy wobec zmiany art. 134 tej ustawy w stosunku do poprzedniej jego wersji nie powinno dojść do zmiany przepisu art. 533 k.c. i w konsekwencji zmiany tego przepisu na treść art. 134 ustawy - Prawo upadłościowe, tym bardziej, że poprzednia wersja art. 134 odpowiadała treści art. 533 k.c.

W sprawie niniejszej o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną mają zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego, tj. art. 527 i n., a nie przepisy ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 498), a wobec tego prawnie irrelewantne jest porównywanie ich przepisów, niezależnie od tego, że wątek upadłościowy nie odnosi się do stron procesu. Po drugie, Sąd orzeka na podstawie obowiązującego prawa (*de lege lata*), a nie prawa w wersji postulowanej (*de lege ferenda*), w dodatku przez zainteresowaną stronę.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt. 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne

uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przestanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Według pozwanego Sąd Apelacyjny dopuścił się oczywistego i rażącego naruszenia art. 531 § 2 k.c., wskutek przyjęcia za Sądem Okręgowym, że doszło do spełnienia przesłanek ze skargi pauliańskiej wobec osoby czwartej, a w konsekwencji zrealizowania wymogów tego przepisu.

Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 stycznia 2016 r. uznającego za bezskuteczną w stosunku do strony powodowej „O.” sp. z o.o. w W. umowy sprzedaży z dnia 24 listopada 2011 r. zawartej pomiędzy A.M. i B.M. a pozwanym, której przedmiotem było własnościowe spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego nr [...] położonego w W. przy ul. B.[...], w celu zaspokojenia wierzytelności powoda w stosunku do dłużnika A.R., wynikającej z nakazu zapłaty Sądu Okręgowego we W. z dnia 9 lutego 2009 r. (I Nc [...]), do kwoty 207 962,47 zł.

Według wiążących w postępowaniu kasacyjnym ustaleń faktycznych (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), które pozwany nie kwestionuje, ale inaczej je interpretuje (s. 6 skargi kasacyjnej), dłużnik A.R. umową notarialną z dnia 3 października 2011 r. sprzedał opisane wyżej prawo do lokalu swojemu pełnomocnikowi A. M. (z

którym pozostawał w bliskich relacjach gospodarczych i który posiadał wiedzę o jego sytuacji finansowej) oraz jego żonie B.M. za kwotę 250 000 zł. Z kolei nabywcy w dniu 24 listopada 2011 r. sprzedali prawo do tego lokalu pozwanemu, który jest synem dłużnika, za kwotę 230 000 zł. Pozwany wiedział, iż dłużnik nie posiada żadnego majątku. Będąc wspólnikiem sp. z o.o. „I.” pozwany orientował się również w trudnej sytuacji spółki, a także w sytuacji majątkowej swego ojca, który był prezesem tej spółki, a jego zobowiązanie wobec strony powodowej powstało w związku z poręczeniem nieuregulowanych zobowiązań spółki z o.o. Rynkowa wartości tego prawa według stanu na listopad 2011 r. oraz cen aktualnych wynosi 335 280 zł.

Wbrew stanowisku pozwanego Sąd Apelacyjny korygując wywody prawne Sądu Okręgowego wyjaśnił szczegółowo, że pierwsza umowa dotycząca przedmiotowego prawa została zawarta przez dłużnika strony powodowej jako sprzedawcę ze swoim pełnomocnikiem i jego żoną (jako osób trzecich w rozumieniu art. 527 § 1 k.c.) w warunkach spełniających przesłanki skargi pauliańskiej. Kwestia ta miała prejudycjalne znaczenie dla oceny drugiej umowy dotyczącej tego prawa, tj. sprzedaży przez osoby trzecie na rzecz pozwanego, w warunkach określonych w art. 531 § 2 k.c. Bezpośrednie bowiem wystąpienie przeciwko tzw. osobie czwartej z powództwem ze skargi pauliańskiej może być skuteczne tylko wtedy, gdy osoba ta była w złej wierze, tzn. wiedziała o okolicznościach uzasadniających uznanie czynności dłużnika za bezskuteczną albo rozporządzenie było nieodpłatne (zob. też wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2017 r., III CSK 143/16, nie publ.).

Mając na względzie motywację Sądu drugiej instancji zawartą w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie ma podstaw do przyjęcia, iż wyrok ten jest wynikiem oczywistego naruszenia prawa w powyższym rozumieniu.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. Na zasądzone koszty składa się wynagrodzenie za zastępstwo procesowe ustalone według minimalnej stawki taryfowej (§ 2 pkt 7 w zw. z § 10

ust. 4 pkt 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U., poz. 1800 ze zm. w zw. z § 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz. U. 2016, poz. 1668).

jw